

Useamman kasvuvuoden jälkeen Suupohjan kuukkelikanta väheni vuonna 2003. Vain joka viides pariskunta onnistui tuottamaan poikasia. Pesinnän alkuvaiheeseen osunut ankara takatalvi ja metsien päte-hakkuut vaikeuttivat kuukkelin elämää. Kuva: Kenneth Rosenlund.

Suupohjan kuukkelitutkimuksen 30. vuosi

Kuukkelikanta kääntyi laskuun – heikoin poikastuotto 17 vuoteen

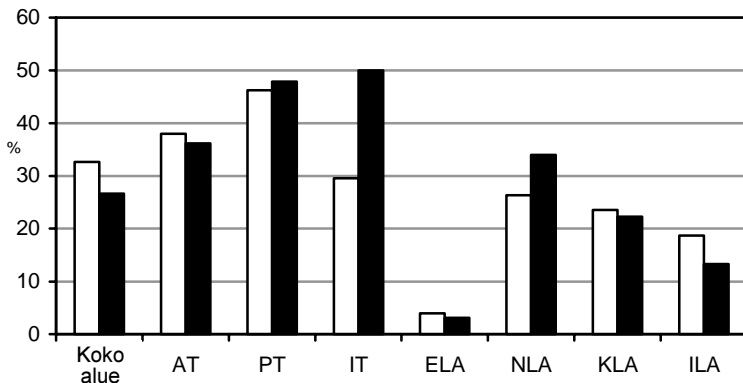
Bo-Göran Lillandt

Kuukkeliharrastajille ja -tutkijoille vuosi 2003 oli monella tavalla antoisa, mutta Suupohjan kuukkeleiden kannalta vuosi oli heikoin moneen vuoteen. Suupohjassa vuonna 1974 aloitetun kuukkelitutkimuksen nimissä inventoitiin kuukkelikantaa 30. kertaa. Inventoinnissa rekisteröitiin ensimmäistä kertaa 20 vuoteen selvä lasku edellisvuodelta sekä reviiri- että yksilömäärissä. Suhteellinen poikastuotto oli heikoin vuoden 1986 jälkeen.

Vuodesta 1984 lähtien on totuttu siihen, että kuukkeleita löytyy joka vuosi enemmän tai aina-

kin melkein yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Suurin syy tähän jatkuvaan kasvuun havaintomäärissä on ollut tutkimusalueen asteittainen laajentaminen. Lisäksi pitkäaikaissarjat osoittavat selvää populaatio-kasvua miltei kaikilla alueilla 1990-luvulta lähtien (Lillandt 2002, kuva 10). Tutkimusalueen kasvattamisen ansiosta nähtiin ”heikkona” pidettynä vuonna 2003 silti kymmenen kertaa enemmän kuukkeleita kuin 1980-luvun loppupuolella.

Syksyllä 2003 inventoitiin samaa aluetta kuin edellisenä vuonna vähäisiä rajausten tar-

Kuva 1. Kuukkeleiden käytössä olleiden ruokintojen osuus (%) tarjolla olleista ruokintapaikoista Suupohjan tutkimusalueilla syksyllä 2003 (musta) verrattuna vuosille 1990–2002 laskettuihin keskiarvoihin (valkoinen, Lillandt 2002). Ruokintapaikkojen kokonaismäärät vuonna 2003 löytyvät taulukosta 1. Osa-alueet on merkitty lyhentein pylväiden alle, ks. taulukko 1 ja Lillandt 2002, kartta 1.

kennuksia lukuunottamatta. Myös tutkimusmenetelmät olivat samanlaiset kuin aikaisemmin. Menetelmät ja tutkimusalueet on kuvattu tarkasti aiemmissa julkaisuissa (Lillandt 2000, 2002; molemmat luettavissa internetissä). Syysinventoinnissa 28.7.–31.10. välisenä aikana käytettiin 556 ruokintapaikkaa kahdeksan kunnan alueella (taulukko 1 ja 2), joka on vain parikymmentä ruokintaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tutkimusteho pidettiin tällä määrällä samalla tasolla kuin syksyllä 2002.

Vuonna 2003 ei jäänyt tiedossa olevia renkaattomia kuukkeleita saamatta kiinni varsinaisella Suupohjan alueella. Kaikki havaitut linnut siis rengastettiin tai tunnistettiin värirenkaiden avulla yksilöllisesti. Sen sijaan Maalahden puolelle jäi kaksi renkaattontaa ”tyhmäkuukkelia”, eli yksilöitä, jotka eivät oppineet syömään ruokinnalta (ks. Lillandt 2002).

Havainnot 2003

Syksyn aikana havaittiin kuukkeleita 148 ruokintapaikalla

(27 % ruokinnoista, taulukko 1). Tämä luku on selvästi pienempi kuin vuoden 2002 ennätysmäärä 198 paikkaa, ja laskua oli kaikilla Suupohjan osa-alueilla. Vuoden 2003 alueittaiset luvut ovat kuitenkin aika lähellä vuosille 1990–2002 laskettuja keskiarvoja (kuva 1).

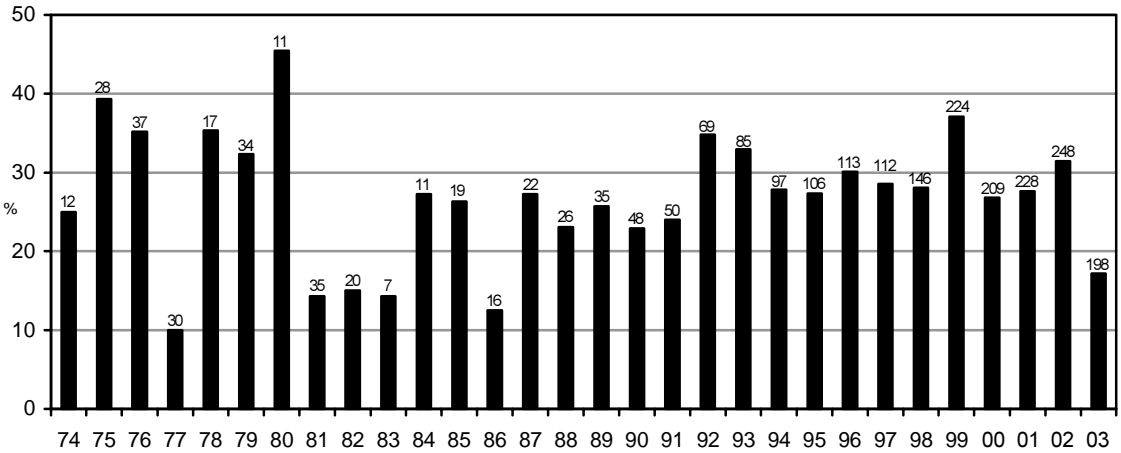
Kuukkelireviirejä löytyi 86 (taulukko 1 ja 2), eli 12 vähemmän kuin vuonna 2002. Suurin määrä reviierejä (6) katosi alkupe räiseltä tutkimusalueelta (AT), mutta siellä oli jo syksyllä 2002 neljällä reviiirillä vain yksinäinen lintu. Neljä reviiiriä katosi pohjoisemmalla tutkimusalueelta (PT), jolla suurimmat muutokset tapahtui Närpiön puolella olevissa metsissä. Muiden alueiden reviiirimäärissä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Kun tarkastellaan reviiirimääriä kuntakohtaisesti huomataan, että reviiirimäärät vähenivät pelkästään Kristiinankaupungin ja Närpiön alueilla (taulukko 2). ”Uutena” esiintymisalueena löytyi reviiiri Kauhajoen Järvikylästä, muutama kilometri vuoden 2001 havaintopaikasta. Muilta osin aiemmin tyhjä alueet pysyivät tyhjinä, ja kolme yhden

Taulukko 1. Suupohjan eri osa-alueiden kuukkelireviiri- ja yksilömäärät sekä rengastustiedot ja ruokintapaikkamäärät vuodelta 2003. Yhteen lasketut yksilömäärät (yht) koostuu kolmesta ryhmästä: pesäpoikaset (pull), saman vuoden nuoret (juv), sekä aikuislinnut (ad). Renkaaton-sarakkeessa (r-ton) ilmoitetaan renkaattomiksi jääneiden yksilöiden lukumäärä. Ruokintapaikkojen kohdalta annetaan syysinventoinnissa käytetyt määrät sekä lukumäärä ruokintoja, joilla havaittiin kuukkeleita syksyn aikana (akt). Taulukon tiedot ovat suoraan vertailukelpoisia aiemmin julkaistulle pitkäaikaisarjalle (Lillandt 2002, kuvat 1–18 ja liitetaulukko 1, aluejako kartan 1 mukaan).

	Havaittu lukumäärä syksyllä				Rengastuksia					Ruokintoja	
	reviiri	juv	ad	yht	pull	juv	ad	yht	r-ton	määrä	akt
Alkupe räinen tutkimusalue (AT)	9	4	16	20	4	2	-	6	-	47	17
Pohjoisempi tutkimusalue (PT)	23	6	47	53	-	6	3	9	-	94	45
Itäisempi tutkimusalue (IT)	8	4	16	20	-	4	1	5	-	30	15
Eteläisempi tutkimusalue (ELA)	2	1	4	5	-	1	-	1	-	96	3
Närpiön länsialue (NLA)	24	10	45	55	-	10	10	20	-	103	35
Koillinen lisäalue (KLA)	14	8	26	34	-	8	3	11	-	90	20
Itäisempi lisäalue (ILA)	4	1	8	9	-	1	-	1	-	83	11
Maalahti	2	-	2+2*	4	-	0	1	1	2	13	2
Yhteensä	86	34	164+2*	200	4	32	18	54	2	556	148

* kaksi renkaattontaa lintua, joiden ikää ei ole määritetty

Kuva 2. Saman vuoden **nuorten yksilöiden osuus (%)** syksyisin havaittujen renkaallisten kuukkeleiden kokonaismäärästä Suupohjan alueella vuosina 1974–2003. Havaittujen yksilöiden kokonaismäärä on annettu pylväiden yläpuolelle. Huomaa, että poikastuotto on tässä kuvassa laskettu eri tavalla kuin aiemmassa julkaisussa (Lillandt 2000, kuva 3), ja tutkittu alue on vuosien aikana kasvanut kymmenkertaiseksi alkuperäisestä (Lillandt 2002).

reviirin erillisesiintymää katosi Kristiinankaupungista ja Närpiöstä (Lillandt 2002, kartta 2).

Aikuislintuja nähtiin 164, kun kahden renkaattoman linnun ikä jäi varmistamatta (taulukko 1). Lukumäärä on lähellä edellisvuoden 170 yksilöä. Aikuislintujen kuolleisuus syksyn 2002 ja 2003 välillä oli erityisen korkea alkuperäisellä tutkimusalueella (AT, 44 %) ja Närpiön länsialueella (NLA, 42 %). Jälkimmäiselle alueelle saapui yllättävän monta korvaavaa renkaatonta aikuisyksilöä (10 lintua) paikallisen rekrytoinnin lisäksi, joten aikuisten lukumäärä pysyi ennallaan kuolleisuudesta huolimatta.

Sen sijaan alkuperäisellä tutkimusalueella sekä tulomuutto että rekrytointi edellisvuoden nuorten keskuudesta olivat pieniä. Tämän takia alueen aikuislintujen lukumäärä laski yli kolmanneksella (36 %). Muilla alueilla aikuislintujen kuolleisuus oli normaalitasolla (23–29 %), eikä merkittäviä muutoksia kannassa tapahtunut. Eroavaisuudet reviirimäärän ja aikuislintujen lukumäärän muutoksissa selittyvät sillä, että reviireillä on

joskus kolme aikuisyksilöä ja joskus vain saman vuoden nuoria lintuja, jotka ovat jo syksyllä asettuneet omille reviireille.

Heikko poikastuotto

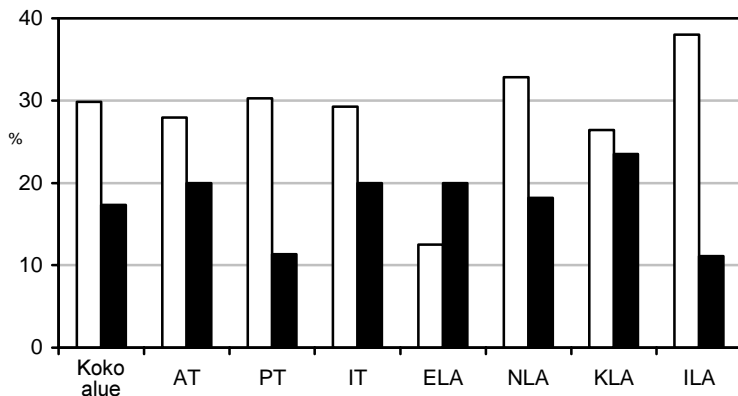
Suurin poikkeama edellisvuosiin verrattuna oli vuoden 2003 heikko poikastuotto koko Suupohjan alueella (taulukko 1). Syksyllä eläviä nuoria löytyi ainoastaan 34, joka on alle puolet vuotta aiemmin havaitusta määrästä (78). Nuorten lintujen osuus kaikista havaituista linnuista oli vain 17 %. Tätä heikompi tulos on rekisteröity viimeksi vuonna 1986, jolloin tutkittiin vain alku-

peräistä tutkimusaluetta (kuva 2).

Verrattuna koko Suupohjan keskiarvoon vuosilta 1990–2002, vuoden 2003 tulos oli melkein puolet heikompi (kuva 3). Poikastuotto oli tavallista heikompi kaikilla osa-alueilla, paitsi eteläisemmällä lisäalueella (ELA), jolta löytyi yksi nuori kun kaikkiaan yksilöitä löytyi viisi. Erityisen merkittävä lasku oli pohjoisemmalla tutkimusalueella (PT), jolla poikastuotto jäi vain runsaaseen kolmasosaan edeltäneen 13 vuoden keskiarvosta. Kyseinen alue on perinteisesti ollut Suupohjan tärkein pesimisalue, jolla on rengastettu 243 nuorta lintua vuosi-

Taulukko 2. Suupohjan alueella syksyllä 2002–2003 **havaitut kuukkelimäärät kunnittain**. Miltei kaikki linnut rengastettiin tai tunnistettiin yksilöllisesti värirenkaiden avulla. Huomaa, että tutkimuksen kattavuus vaihtelee eri kuntien alueella, ks. Lillandt 2002. Maalahden reviirit eivät kuulu Suupohjan alueeseen.

	Reviirejä		Yksilöitä	
	2002	2003	2002	2003
Isojoki	2	2	3	5
Jurva	4	4	10	10
Karjajoki	6	7	18	19
Kauhajoki	-	1	-	2
Kristiinankaupunki	11	5	24	10
Närpiö	51	43	138	99
Teuva	23	22	56	51
Maalahti	1	2	3	4
Yhteensä	98	86	252	200

Kuva 3. Suupohjan eri tutkimusalueilla syysyllä 2003 (musta) havaittujen **nuorten yksilöiden osuus** (%) kaikista renkaallisista kuukkeleista verrattuna vuosille 1990–2002 laskettuihin keskiarvoihin (valkoinen, Lillandt 2002). Syysyllä 2003 havaittu yksilöiden kokonaismäärä alueittain ilmenee taulukosta 1.

na 1990–2003.

Vahvin lisääntymistulos todettiin koillisella lisäalueella (KLA), jolla lähestyttiin viiden edellisvuoden keskiarvoa (aluetta on tutkittu vuodesta 1998 lähtien). Tällä alueella on aiemmin ollut muita alueita heikompi poikastuotto (kuva 3).

Kun arvioidaan poikastuottoa syyshavaintojen perusteella, tietoihin sisältyy nuorten lintujen alkuperää koskevia epävarmuustekijöitä. DNA-analyysien avulla on todettu, että Suupohjan alueella 29 % kaikista nuorista linnuista löytyy syksyllä muualta kuin vanhempinsa luota. Pääsääntöisesti jo kesän aikana kotireviiriltään lähteneet nuoret ovat peräisin niiltä reviereiltä, joille on jäänyt lintujen sisaruksia vanhempien luokse. Kaikista 442 DNA-testatusta nuoresta linnusta (1974–2000) vähintään 91 % oli kuitenkin syntynyt Suupohjan alueella (Lillandt ym. 2001, 2002, 2003).

Alustava käsitys siitä, onko nuori lintu vanhempinsa vai vieraiden seurassa saadaan tarkkailemalla lintujen käyttäytymistä ruokinnalla. Aikuislinnut suhtautuvat vieraisiin yksilöihin usein hyvin aggressiivisesti,

mutta omien jälkeläisten kanssa syödään täydessä sovussa.

Koska vuonna 2003 kerättyjä DNA-näytteitä ei ole vielä analysoitu, olen arvioinut nuorten alkuperää tällaisten havaintojen perusteella. Arvion mukaan vain 16 pariskunnalla oli syysyllä seurassaan omia jälkeläisiä. Tämä tarkoittaa, että vain joka viides syksyllä havaituista pareista sai poikasia vuonna 2003!

Yhtenä syynä tähän poikkeuksellisen heikkoon tulokseen voi olla pesintäkauden kriittiseen alkuvaiheeseen osunut takatalvi. Maaliskuun puolivälin jälkeen rakennusvaiheessa löydetystä viidestä pesästä kaksi jäi kesken huhtikuun alkuvaiheella runsaiden lumisateiden ja kylmän jakson aikana. Kolmas pesä tuhoutui vähän myöhemmin, kun haukka söi naaraan pesän läheisyydessä.

Jäljelle jääneistä kahdesta pesästä selvisi lentoon yhteensä neljä poikasta. Näistä poikasista kaksi oli elossa vielä syksyllä. Muita onnistuneita pesintöjä ei tietääkseni ollut koko alkuperäisellä tutkimusalueella (AT). Kuukkelit voi rakentaa uuden pesän, jos pesintä epäonnistuu näin varhaisessa vaiheessa,

mutta uusintoja ei lähdetty etsimään. Myöhästyneiden uusintapesien pesimistulokset ovat linnuilla yleisesti vaatimattomia.

Tulevaisuuden näkymät

Vuoden 2003 kuukkelitilastot paljastavat jälleen kerran suurta vaihtelua Suupohjan paikallispopulaatioiden välillä. Enemmän tai vähemmän sattumanvarainen heilahtelu esimerkiksi ikäjakamassa, kuolleisuusluvussa ja rekrytoinnissa vaikuttaa suuresti pieniin populaatioihin, joiden tarkka kehitys näyttää olevan melko riippumaton naapuripopulaatioiden kehityksestä. Kahdentoista reviirin menetys 98 reviirin kokonaismäärästä (12 % muutos vuodessa), on syytä pitää normaalina vuosivaihteluna.

Poikastuotto oli kuitenkin huolestuttavan heikko koko Suupohjan alueella. Havaittujen yksilöiden määrä jäi tämän takia 200:een, eli 21 %:a edeltänyttä vuotta pienemmäksi (taulukko 1 ja 2). Myös rengastettujen yksilöiden kokonaismäärä 54 on pienin vuoden 1998 tutkimusalueen laajennuksen jälkeen. Suupohjassa on rengastettu kuukkeleita 30 vuoden aikana yhteensä 987.

Koska suurin osa rekrytoinnista pesivään populaatioon tapahtuu alueen omien nuorten keskuudessa, lisääntymistulos heijastuu suoraan seuraavan vuoden populaatiokehitykseen. Kun aikuislintujen vuotuinen kuolleisuus on vähintään 25 %, tarvitaan Suupohjan alueelle ainakin 41 korvaavaa yksilöä vuoden aikana. Syysyllä 2003 löytyi vain 34 nuorta, ja aiempien kokemusten perusteella tiedetään, että vain puolet niistä pärjää aikuisikään asti. Tämän perusteella voi laskea, että vuoden aikana syntyy 24 yksilön vaje Suupohjan kuukkelipopulaatiossa.

Koska poikastuotto oli heikko koko tutkitulla alueella on epätoennäköistä, että se olisi ollut merkittävästi parempi lähialueilakaan. Sen takia on vaikea uskoa, että näin suuri määrä tulomuuttajia saapuisi alueelle vuoden aikana. Tämä valitettavasti tarkoittaa, että kuukkelimäärän on syytä odottaa pienenevän myös lähitulevaisuudessa. Pidemmällä tähtäimellä kehityksen suunnan ratkaisevat tulevien vuosien pesimistulokset.

Toisena huolenaiheena ovat ennätysmäiset metsänhakuut, jotka vievät yhä enemmän elintilaa kuukkeleilta. Monella reviirillä kuukkelit asustavat viimeisissä vanhan metsän sirpaleissa, joiden hakuut autioittavat kauan käytössä olleet reviirit. Esimerkiksi vuonna 2003 tarkkailuista pesistä ainoina poikasia maailmalle saaneet kaksi pesäpaikkaa on hakattu viime syksyn

aikana. Pesimäaikaiset hakuut ovat saattaneet aiheuttaa jossain määrin myös suoranaisia epäonnistumisia.

Metsäverotuksen muutoksesta johtuva keskittyminen vanhojen metsien päätehakkuihin jatkuu vuoden 2005 loppuun asti. Kuukkelimetsien tilanteen voi odottaa rauhoittuvan tämän jälkeen ainakin hieman. Avoin kysymys on, missä määrin kuukkelin ja muiden vanhojen metsien lajien sietokyky ylitetään ennen sitä.

Kuukkelin liikkuvuus

Vuoden 1998 tutkimusalueen merkittävä laajennus mahdollisti ensimmäistä kertaa pidempien siirtomatkojen rekisteröinnin tutkitun alueen sisällä. Sitä ennen oli saatu vain kaksi rengaslöytöä suppean tutkimusalueen ulkopuolelle muuttaneista yksilöistä. Jatkuva seuranta näin laa-

jalla alueella on tuottanut paljon uutta tietoa kuukkelin liikkuvuudesta.

Vuoteen 1999 mennessä (Lillandt 2000) oli rekisteröity yhteensä 39 yksilön siirtymistä metsäalueiden välillä (aluejako taulukko 1 mukaan). Vuonna 2003 näiden tapausten määrä on lisääntynyt 94:ään. Siirtymisistä 21 on kuitenkin lyhyen matkan siirtymiä (<10 km) lähellä toisiinsa olevien alueiden välillä. Toisaalta ainakin 10 yksilöä on siirtynyt yli 10 km laajempien osaluokkien sisälläkin. Närpiön lännsialueen (NLA) sisälle on mahtunut jopa 31 kilometrin siirtyminen. Nämä luvut sisältävät sekä nuorten lintujen että aikuislintujen siirtymisiä.

Yllä mainituissa siirtymisissä tiedetään yksilöiden alkuperä. Lisäksi alueelle tulee jatkuvasti uusia renkaattomia aikuislintuja, joiden tiedetään olevan immi-

Bo-Göran Lillandt on seurannut Suupohjan kuukkeleita 25 vuotta. Kuukkelikoiras numero 798 palaa vapauteen tarkistuksen jälkeen syksyllä 2003. Kuva: Kenneth Rosenlund.

Kuukkeli oli vahvasti esillä julkisuudessa vuonna 2003. Sielunlintu päätyi kuvina ja sanoina myös palkitun luontokirjan sivuille (Siitonen ja Willamo 2003). Kuva: Kenneth Rosenlund.

grantteja, mutta tarkka alkuperä on tuntematon. Näiden yksilöiden osuus ja merkittävyys populaatioiden kehityksen kannalta on selviämässä sitä mukaan, kun populaatioista poistuvat ne linnut, jotka olivat läsnä tutkimuksen alkaessa kyseisellä alueella. Niitä kun ei yleensä pystytä luokittelemaan alkuperän mukaan. Kasvava määrä perustietoa näistä kuukkelipopulaatioista mahdollistaa yhä tarkempien tieteellisten kysymysten selvittelyn varsinkin populaatiogeneetiikan alueella.

Ennätyskuukkelit

Laajentunut ja pitkittynyt tutkimusprojekti antaa yhä enemmän mahdollisuuksia törmätä mielenkiintoisiin kuukkelimaailman ennätyksiin. Vallitseva siirtymäennätys on edelleen vuonna 1982 Ylistarosta tehty rengaslöytö koiraasta, joka oli rengastettu

pesäpoikasena Tiukassa vuonna 1976 (79 km, Lillandt 2000). Toisella sijalla on samalta Tiukan reviiriltä Jurvan Metsäkyllään muuttanut lintu vuodelta 1992 (45 km). Tämäkin yksilö oli rengastettu pesäpoikasena (1991), ja jätti kotireviirinsä jo ensimmäisen kesänsä aikana. Sen seurauksena sukupuoli jäi määrittämättä.

Vastaavasti ikäennätystä pitää yhä Tiukassa vuonna 1974 aikuisena rengastettu koiras numero 8, joka menehtyi vähintään 15,3-vuotiaana elo–syyskuussa 1988 (Lillandt 2000). Toiseksi ikäennätysluettelossa jäi hänen lapsenlapsensa, naaras joka saavutti 14,8 vuoden iän vuonna 2000, ja katosi sen jälkeen. Yhteensä 23 lintua (13 koirasta ja 10 naarasta) on ylittänyt tähän mennessä 10 vuoden iän, niistä seitsemän oli elossa syksyllä 2003. Vanhimmat elossa olevista

ovat vähintään 13-vuotiaita (kaksi koirasta).

Yksilökohtaisen poikastuoton ennätys tehtiin kaikesta huolimatta syksyllä 2003. Yhdeksänvuotias teuvalainen naaras numero 361 toi silloin rengastettavaksi ja asianmukaisesti DNA-testattavaksi 19:nneen syksylle asti pärjänneen poikasensa! Jaetulla kakkossijalla tässä kilpailussa (18 nuorta lintua syksyllä) ovat hänen seitsemänvuotias puolisonsa numero 417 ja närpiöläinen 10-vuotiaana edesmennyt koiras numero 226. Näiden menestyslintujen saavutukset ovat niin merkittäviä, että koko paikallispopulaation kehitys olisi ollut toisenlainen, jos niitä ei olisi ollut!

Poikastuottotilastojen häntäpäästä löytyy tutkimuksen uusi avioliittoennätys vuodelta 2003: Horonkylässä asusti 10:tta vuotta yhdessä pariskunta, joka ei

ole onnistunut saamaan yhtään poikasta elämänsä aikana! Paris-kunta pääsi erikoislaatuksella ennätyksellään suomalaisten tietoon Helsingin Sanomien tiedetoimittajan vierailtua tutkimusalueella (HS 23.8.2003). Kakkossija aviokilpailussa on jaettu kolmelle parille, joiden yhdeksänvuotinen yhteinen elämä on jo päättynyt toisen osapuolen kuolemaan.

Vilkas kuukkelivuosi

Etelä-Suomen kuukkelien ahdin-gon takia (Pimenoff 2000, Kemp-painen 2002, Laamanen 2002) laji on saanut paljon huomiota tiedotusvälineissä vuodesta 2000 lähtien. Vuoden 2003 aikana tieto Suupohjan kuukkeleista on levinnyt useamman tiedotusvälineen kautta. Lisäksi laaja selvi-tys 563:n syksyisen kuukkeliper-heryhmän rakenteesta ilmestyi amerikkalaisen lintutieteellisen aikakauslehdessä Condorin elo-kuun numerossa (Lillandt ym. 2003). Suupohjan paikkauskolli-set kuukkelit valloittivat tämän kautta maailman viimeisiä kuuk-kelittomia syrjäseutuja.

Vuoden lopussa ilmestyi entisen keihäänheittäjän Hannu Siitosen ja luontokirjailija Heikki Willamon kuvateos *Kuukkelit – sielunlintu*. Teoksessa esitel-lään loistavin kuvin ja kaunein sanoin parikkalalaista kuukkeliperhettä, jonka elämää Hannu Siitonen on kameransa kanssa seurannut kymmenen vuoden ajan. Maailman Luonnon Säätiön raati valitsi yksimielisesti ja oikeutetusti kuukkeliteoksen Vuoden Luontokirjaksi 2003.

Voimakkaasti vaikuttavien kuvien ja koskettavan tarinan perusteella päätellen, että Parikkalan kuukkelit ovat mitä ilmeisimmin yhtä hurmaavia kuin Suupohjan kuukkelit. Suositellen

teoksen hankkimista kaikille kuukkeleista kiinnostuneille!

Hannu Siitoselle kirjan valmistuminen on vasta ensiaskel kuukkelin puolestapuhujan tiellä. Seuraavaksi tulee televisiodokumentti kuukkelista, jossa toivon mukaan päästään vertailemaan Parikkalan ja Suupohjan kuukkeleita. Kaiken tämän huomion myötä kuukkelit vahvistaa asemansa Suomen kauneimpana ja tärkeimpänä lintuna.

Kun kirjoitan tätä tekstiä maaliskuussa 2004 on kulunut tasan 25 vuotta siitä, kun tein ensimmäiset omat kuukkelihavainnot tämän projektin puitteissa (8.3.1979). Koko neljännesvuosisadan ajan kuukkelit ovat tarjonneet mukavia haasteita ja runsaasti työmotivaatiota.

Juuri nyt alkaa uusi kuukkelivuosi. Kuukkelit valmistautuvat maaliskuun loppupuolella pesintään. Pian ne munivat rengastajalle työtä ja elämäniloa hyvin eristettyyn pesäänsä. Toivon mukaan ne onnistuvat tässä paremmin kuin vuonna 2003.

Kiitokset

Suupohjan kuukkelitutkimusprojektiin, joka aloitettiin lehtori Nils Fritzenin ja Harry Lillandin toimesta vuonna 1974, on vuosien aikana osallistunut useita henkilöitä (Lillandt 2002). Hyvä ja antoisa yhteistyö on vuonna 2003 edelleen jatkunut monen kuukkelista kiinnostuneen henkilön kanssa ympäri Suomea, vaikkei aika tahdo riittää kaikkien asioiden eteenpäin viemiseen.

Syksyn 2003 kuukkelitutkimusapulaisena toimi innokas lintumies Peter Uppstu Tampereelta. Hänen ansiostaan pääsimme kuukkelitutkimuksen aikana tutustumaan harvinaiseen kilju-kotkaan Karijoen Järvikylässä. Vuoden 2003 työt on rahoittanut

Koneen säätiö, R.E. Serlachius stiftelse, Svenska Kulturfonden (Carl Cedercreutz' stipendiefond), Svensk-Österbottniska Samfundet ja Oskar Öflunds stiftelse. Ismo Nousiainen tarkisti tämän artikkelin kieliasua. Esitän kiitokseni kaikille yhteistyökumppaneille ja rahoittajille.

Tämä on Tiukan Kuukkelikeskus Skrikebon raportti numero 6.

Kirjallisuus

- Kempainen, J. 2002. Kuukkelihavainnot Etelä-Suomessa 1990–2001. Hippiäinen 32 (1): 23-28.
- Laamanen, K. 2002. Pirkanmaan kuukkelikartoitus 2000-2001. Lintuviesti 27(2): 8-20.
- Lillandt, B.-G. 2000. Suupohjan kuukkelitutkimus 27 vuotta 1974–2000. Hippiäinen 30(1):11-25.
- Lillandt, B.-G. 2002. Suupohjan kuukkelikanta edelleen vahva. Hippiäinen 32(1):7-22.
- Lillandt, B.-G., Bensch, S. & von Schantz, T. 2001. Parentage determination in kin-structured populations: microsatellite analyses in the Siberian jay (*Perisoreus infaustus*) during a 25-year population study. Avian Science 1:3-14.
- Lillandt, B.-G., Bensch, S., Hansson, B., Wennerberg, L. & von Schantz, T. 2002. Isolation and cross-species amplification of microsatellite loci in the Siberian jay (*Perisoreus infaustus*). Hereditas 137: 157-160.
- Lillandt, B.-G., Bensch, S. & von Schantz, T. 2003. Family structure in the Siberian jay as revealed by microsatellite analyses. Condor 105: 505-514.
- Pimenoff, S. 2000. Kuukkelit ja metsätalous. Metsäteollisuus ry:n julkaisu 1/2000. 47 s.
- Siitonen, H. & Willamo, H. 2003. Kuukkelit – sielunlintu. Otava. 92 s.
- Bo-Göran Lillandt
Käsityöläiskatu 3 B 11
64100 Kristiinankaupunki
040 737 2473
bo-goran.lillandt@utu.fi
- Tietoa Suupohjan kuukkeliprojektista löytyy internetosoitteesta www.saunalahti.fi/retki/linnut/kuukkelit/ ■